

ЕДУАРД Д. ХОК
ЩЕ ТЕ ПОЗНАЯ НАВСЯКЪДЕ

Превод от английски: Цвета Карагьозова, 1987

chitanka.info

16 ноември 1942 г.

Нищо не се виждаше от върха на дюната в нито една посока — нищо, освен неизменното и същевременно непрекъснато променящо се еднообразие на африканската пустиня. Контрел избърса от лицето си слепналия от потта пясък и даде знак да се продължи напред. Танкът, тъжно, болно чудовище, чието единствено желание беше да умре спокойно, се размърда бавно и по следите му рукнаха два пясъчни фонтана.

— Виждаш ли нещо? — попита Гроув, като го приближи изотзад.

— Нищо. Нито германци, нито италианци, дори и араби няма.

Уили Гроув свали карабината от рамото си.

— Трябва да са тук. Нашите самолети са ги забелязали да се насочват насам.

Контрел изръмжа.

— „Старата Берта“ е в такова състояние, че по-добре да не попадаме на тях. Шестима души и един разнебитен стар танк срещу гордостта на африканския корпус на Ромел^[1].

— Не забравяй, че те отстъпват, а не ние. Може да са готови да се предадат.

— Разбира се, че може — прозвуча неубедително гласът на Контрел.

Познаваше Уили Гроув — с невероятното име Уилъби Максунг Гроув — от един месец, откакто попаднаха в една военна част малко преди нахлуването в Северна Африка. Първото му впечатление беше, че е като него, младеж на двадесет и няколко години, мобилизиран за участие в една невъзможна война, застрашаваща да удави всички в кръв и огън. Но с течение на времето пред него постепенно изпъкна друг Уили Гроув и именно той стоеше сега до него, взирайки се в пустата пясъчна долина пред очите им.

— По дяволите! Къде може да са се дянали?

— Говориш, като че си готов да се биеш. Да ги вземат мътните, ако ги видя да се задават, мисля, че ще побягна в обратна посока. — Контрел извади окъсан, изпомачкан и почти празен пакет цигари. — Една пясъчна дюна на туниската граница не е подходящо място за двама ефрейтори.

Гроув приклепна, подпрял леко карабината на коляното си.

— Имаш право по въпроса за ефрейторите. Знаеш ли, през последните няколко седмици си мисля, че ако се върна жив и здрав в Щатите, ще постъпя в канцеларията на началник-щаба и ще стана офицер.

— Ти си намери призванието.

— Можеш да се смееш колкото искаш. Има и по-лоши начини човек да изкарва прехраната си.

— Положително. Може да обира банки. Но какво, по дяволите, имат да вършат офицерите, когато няма война.

Уили Гроув се замисли.

— Не се тревожи. Дълго време около нас ще има война, може би до края на живота ни.

— Мислиш, че Хитлер ще се задържи толкова дълго?

— Хитлер, Сталин, японците. Все ще има някой, не се тревожи за това.

Контрел смукна от цигарата си, после изведнъж застана нащрек. Нещо се раздвижи на една от дюните, нещо...

— Гледай!

Гроув вдигна бинокъла.

— По дяволите! Те са, няма грешка. Цялата прогнила германска армия. — Контрел хвърли цигарата и се втурна надолу по дюната да съобщи на останалите. Дежурният офицер с тестено на цвят лице караше издъхващия танк, като че караше гроба си. Той сведе поглед надолу, докато Контрел му говореше, после рязко заповяда:

— Ще изкараме „Берта“ на върха на дюната и ще им дадем възможност да ни забележат. Може да помислят, че сме много, и да избягат.

— Разбрано, сър.

И Контрел отново помисли, че могат да ги избият до крак.

Междувременно, докато раненото желязно чудовище заеме позиция, първият от трите германски танка се намираше вече на подходящо за стрелба разстояние. Контрел видя как огромните дула на оръдията се насочват едно срещу друго — два нелепи гиганта, способни единствено да рушат. Помисли си какъв ли би бил светът, ако оръдията биха могли и да съграждат. Впрочем нямаше никакво време да разсъждава по този въпрос, пък и за каквото и да е друго, тъй като немското оръдие даде откат, бълвайки огън, и почти веднага последва

глухият тътен на звуковата вълна. Гъст облак от пясък и дим изпълни въздуха от лявата им страна, тъй като снарядът явно избухна встрани от целта си.

— Залягайте! — изрева Гроув. — Започват да ни обстрелват!

„Старата Берта“ отвърна на огъня, за малко да засегне най-близкия танк, но всички шансове бяха срещу нея. Вторият германски снаряд удари гъсеничната верига, третият отнесе оръдейната кула и „Берта“ капитулира. Някой изпищя — Контрел помисли, че може би е капитанът.

Гроув лежеше проснат върху пясъка на десетина крачки от него.

— Проклето нещо са железните ковчези — рече той, задавяйки се от миризмата на горяща човешка плът.

Контрел направи опит да се надигне.

— Дали някое от момчетата успя да излезе?

— Нито един. Лягай долу! Идват насам.

— О, господи! — Контрел почти започна да се моли. — Какво ще правим?

— Само не мърдай. Ще намеря начин да се измъкнем.

Два от вражеските танкове останаха в далечината, докато третият — окуражен от постиженията си — напредваше към тях. Двама германски войници, покачени на задната му част, скочиха на земята, за да изтичат напред. Единият носеше пушка, другият, поне както се стори на Контрел, нещо като ръчна картечница. Той напрегна тялото си в очакване на изстрелите, почти заровил лице в пясъка.

Командирът на немския танк се появи на оръдейната кула и извика нещо. Войникът с ръчната картечница се обърна — и тогава изведнъж Уили Гроув скочи. Карабината му зачатка като картечница, поваляйки германеца в гръб. С лявата си ръка метна граната към танка, а самият той се хвърли върху втория германец още преди онзи да успее да вдигне пушката си.

Гранатата избухна достатъчно близо, за да не позволи на офицера да предприеме каквото и да е, тогава се раздвижи и Контрел. Изтича ниско приведен към германската машина, чувствайки присъствието на Гроув зад гърба си.

— Ликвидирах и двамата! — изрева Уили. — Прикривай се!

Издърпа от танка тялото на умиращия офицер и изстреля с карабината си един откос вътре. После се покатери горе и завъртя 50-

калибровата картечница.

— Не стреляй! — извика Контрел. — Предават се!

Те наистина се предаваха. Войниците от останалите два танка излизаха от машините и се отправяха към тях през пясъка с високо вдигнати ръце.

— Изглежда, вече им е омръзнало да воюват — отбеляза Гроув, насочвайки картечницата срещу им.

— Нима на всички ни не е омръзнало?

Гроув изчака, докато осемте мъже се приближиха на около стотина стъпки, натисна спусъка и внезапна градушка от куршуми заля околността. Германците се стъписаха, направиха опит да се обърнат и да побегнат, но така и паднаха покосени.

— Защо, по дяволите, направи това? — извика Контрел, изкатервайки се до Гроув. — Те се предаваха!

— Може би да. Може би не. Може да са имали скрити в себе си гранати или нещо друго. Нищо не се знае.

— Гроув, ти луд ли си, или какво?

— Жив съм, това е важното! — И Гроув скочи на пясъка леко и самоуверено. — Ще разкажем за това, където трябва и двамата ще приключим играта с медали.

— Но ти ги изби!

— Така се прави на война — заяви Гроув печално. — Убиваш ги и обираш медалите.

30 ноември 1950 г.

Корея е страна на хълмове и чукари, където е трудно да се развива селско стопанство и не е възможно да се водят сражения. Когато капитан Контрел я видя за първи път, той изпита смесено чувство на примирение пред съдбата и отчаяние пред перспективата колко лесно всичките му хора биха могли да бъдат ликвидирани, без всякаква възможност за съпротива, от една армия, много по-добре запозната с този край.

Сега, след като ноември отмина и есента някак твърде лесно и бързо отстъпи пред неприятните повеи на зимата, той имаше пълно основание да си спомни за тези свои първи впечатления.

Китайците влязоха във войната и всеки час от всички краища на долината пристигаха нови и нови съобщения, че броят им се изчислява не в хиляди, а в стотици хиляди. Думата, изпълваща съзнанието на всички, въпреки че никой не смееше да я изрече гласно, беше „отстъпление“.

— Ще ни натикат в морето, капитане — каза на Контрел един от сержантите му.

— Да не чувам подобни приказки. Съберете хората, в случай че трябва да се измъкваме бързо. Проверете хълм 314.

Хълмовете бяха толкова многобройни и безлични, че ги номерираха в зависимост от височината им. Те бяха само места, където се умираше, и хората или картечниците не ги отличаваха един от друг.

Няколко танка, кални и покрити с кора от скреж, изплуваха в утринната мъгла, движейки се в обратна посока. Контрел пристъпи към първия и го спря с ръка. Едва тогава видя, че това всъщност е „Бофърс“, двойно 40-милиметрово самоходно противовъздушно оръдие, успешно използвано за подкрепа на пехотата. Отдалеч и през мъглата приличаше и; танк и всъщност вършеше работата на танк.

— Какво, по дяволите, не е наред, капитане? — извика, му някакъв глас отгоре.

— Можете ли да вземете още някои хора с вас?

Офицерът скочи долу и в този миг нещо в начина, по който се движеше, възкреси в съзнанието на Контрел една картина от пустинята преди осем години.

— Уили Гроув! Не може да бъде!

Гроув запримига бързо, явно се опитваше да съсредоточи погледа си, и Контрел разбра по отличителните знаци на яката му, че е вече майор.

— Контрел, нали? Радвам се да те видя отново.

— Доста далеч сме от Африка, Уили!

— И дяволски по-зле оттам. Нали се канеше след войната да напуснеш армията?

— Напуснах я за три седмици, но не можах да издържа. Изглежда, след време човек обиква военния живот. Какви са изгледите сега?

Лицето на Гроув се сви в гримаса.

— Ако бяха що-годе добри, мислиш ли, че щяхме да се движим в тази посока?

— Връщате се през прохода?

— Единственият възможен път. Чувам, че китайците се готвят да прекъснат и него.

— Може ли да се качим на вашите машини?

Гроув се захлади под мустак.

— Разбира се. Можете да ловите гранатите и да ги хвърляте обратно. — И той така потупа 45-калибровия си револвер, който висеше от едната му страна, като че беше портфейл. — Качвайте се.

Контрел отправи кратка заповед към сержанта си и изчака, докато по-голямата част от останалите му разпръснали се вече войници си намерят място по машините. Самият той се качи на „танка“ на майор Гроув. Още от сутринта в далечината се чуваха неистовите звуци на сигнални тръби, обикновено предхождащи поредно китайско нападение.

— Капанът се затваря — отбеляза той.

Гроув кимна в знак на съгласие.

— Нещата се развиват точно така, както ти бях казал едно време. Войната няма край. И все пак никога не съм си представял, че ще се бием с китайци.

— Не ти харесва да се биеш с китайци, така ли?

Майорът повдигна рамене.

— Не виждам голяма разлика. И те умират като всички останали. Дори и по-лесно, когато са под въздействието на тревите, които пушат.

Колоната напредваше през прохода — единственият от крит път на юг. И тогава изведнъж разбраха, че от хълмовете и от всички гористи пространства от двете страни на пътя дебнат скрити врагове. Контрел се обърна и видя сержанта си, строполил се на земята, покосен от невидим картечен откос. Някъде пред тях на сред пътя гореше пълен с войници камион. Гроув се надигна, за да вижда по-добре.

— Не можем ли да ги заобиколим? — попита Контрел, дишайки учестено.

— Ще ги заобиколим или ще минем през тях.

— Те са южнокорейци.

Тези, които все още бяха живи и можеха да се движат, скачаха от горящия камион и тичаха към машината на Гроув.

— Слизайте! — развика се Гроув. — Долу!

Протегна ръка и блъсна назад един южнокореец, който падна на прашното шосе. А когато друг успя да се изкатери на същото място, Гроув извади внимателно 45-калибровия си револвер и стреля право в главата му.

Контрел наблюдаваше всичко това с чувството, че гледа стар филм, отдавна непрожектиран след дълги години на забрава. „Това ми е познато“ — помисли си той, припомняйки си медалите, които двамата с Гроув си поделиха след случката в Северна Африка. Хора като Гроув не се променят — поне никога не стават по-добри.

— Те са южнокорейци, Уили — каза той тихо, почти докосвайки с устни ухото на майора.

— Какво ме интересува какви са? Да не мислят, че това е автобус?

Не говориха повече по този въпрос, докато не се добраха с шум и грохот на юг и не се присъединиха към изтеглящата се американска армия. Контрел се чудеше докога ще продължава всичко това — докъде ще отстъпват. До морето, до Токио или до Калифорния?

Решиха да изпуснат по цигара и Контрел каза:

— Не трябваше да убиваш онзи азиатец, Уили.

— Така ли? А какво трябваше да направя, да им разреша да се качат, за да избият заедно с тях и нас ли? Хайде, върви и докладвай, където трябва. Знам военния закон, но знам и моя морален закон. Тук е като препълнена с хора спасителна лодка.

— Мисля, че просто обичаш да убиваш.

— Че кой войник не обича?

— Аз.

— По дяволите! За какво тогава си се върнал в армията? За забавление или за игри?

— Мислех, че мога да направя нещо, за да се запази мирът в света.

— Единственият начин да се запази мирът в света е да се избият всички, които създават проблеми.

— И онзи азиатец ли създаваше проблеми?

— Според мене, да. Поне тъкмо тогава.

— Но на тебе това ти доставя удоволствие. Почувствувах го по израза на лицето ти. Също както в Северна Африка.

Майор Гроув се обърна, отклонявайки поглед встрани.

— За Северна Африка получих медал, приятелче. Той ми помогна да стана майор.

Контрел кимна тъжно с глава.

— Наистина за убийства дават медали. Освен това, както предполагам, невинаги се интересуват от подробностите.

Чу се заповед и Гроув загаси цигарата.

— Хайде, момче, не мисли толкова много за тези неща. Продължаваме напред.

Контрел кимна и го последва. Един път, само един-единствен път се обърна, за да погледне пътя, по който бяха пристигнали...

24 август 1961 г.

Майор Контрел беше в Берлин от три часа, когато чу да споменават името на Уили Гроув на бара в офицерския клуб. Човекът, който приказваше, леко пийнал капитан, изглежда, изпитваше удоволствие да представя нещата така, като че ли след войната беше защищавал Берлин от руснаците сам с голи ръце.

— Гроув — говореше той с известно страхопочитание в гласа. — Полковник Уилъби Максунг Гроув. Това е пълното му име! Говори се, че до края на годината ще бъде произведен генерал. Само да го бяхте видели как се противопоставяше на руснаците миналата седмица, само да го бяхте видели!

— Чух, че бил в Берлин — подхвърли Контрел. — Познавам го от едно време.

— От Корея?

Контрел кимна.

— И от Северна Африка преди близо двайсет години. Тогава бяхме много по-млади.

— Не знаех, че е участвувал във Втората световна война.

— Това беше преди да станем офицери.

Капитанът изсумтя.

— Трудно ми е да си представя Гроув като обикновен войник. Но трябваше да го видите миналата седмица — стоеше, гледаше как

издигат проклетата стена и изведнъж тръгна право към разделителната линия. И руският офицер беше там, изправиха се един срещу друг, само на няколко сантиметра разстояние, като че ли се предизвикваха взаимно. Не след дълго обаче руснакът се обърна и се отдалечи, и проклет да бъда, ако Гроув не извади 45-калибровия си револвер! За миг помислихме, че наистина ще застреля този комунист, и всички щяхме да бъдем на негова страна, ако го беше направил. Нали знаете, когато човек преживява такова нещо достатъчно дълго, когато напрежението ту спада, ту се покачва, става така, че след време наистина му се иска някъде някой като полковник Гроув да натисне спусъка или да натисне някое копче и да ни накара всички да се заловим за работа веднъж завинаги.

— Имаш предвид да започнете да убивате?

— Каква друга работа може да върши един войник?

Контрел пресуши чашата си, без да отговори. Само попита:

— Къде е отседнал Гроув? Женен ли е вече?

— И да е женен, няма съпруга. Живее във военновъздушната база.

— Благодаря. — Контрел остави на бара смачкана банкнота. — Пиенето е от мене. Беше ми приятно, че си поговорихме.

Откри полковник Гроув след едночасово търсене, но не в квартирата, а в кабинета му, от който като на длан се виждаше цялата главна улица на Западен Берлин. Косата му беше побеляла малко повече, движенията му бяха станали по-резки, но въпреки всичко беше същият Уили Гроув. Мъж на около четиридесет години. Войник.

— Контрел! Добре дошъл в Берлин! Чух, че са те изпратили насам.

Ръкуваха се като стари приятели и Контрел каза:

— Разбрах, че се справяш много добре с положението тук.

— Справях се, докато не започнаха да издигат тази проклета стена миналата седмица. Едвам не застрелях един руски офицер.

— Чух и това. Защо не го направи?

Полковник Гроув се усмихна.

— Познаваш ме достатъчно добре, за да те лъжа, майоре. Преживели сме заедно много неща. Ти си този, който винаги ми е натяквал, че имам слабост да убивам хора.

— Слабост не е точната дума.

— Е, няма значение. Ти поне можеш да разбереш по-добре от всеки друг какви чувства ме вълнуват в момента. Но ги потискам. Говори се, че ще ме направят генерал, момче, затова точно сега не трябва да се забърквам в нищо. Никакви грешки.

— А аз все още съм майор. Сигурно не живея по правилата.

— Не притежаваш инстинкта да убиваш, Контрел. И никога не си го имал.

Майор Контрел запали цигара, този път особено старателно.

— Не мисля, че един войник трябва непременно да притежава инстинкт на убиец в днешно време, Уили. Но така или иначе, ние с тебе спорим от време на време все по въпроса вече близо двадесет години.

— И още как — усмихна Уили Гроув. — Съжалявам, че сега не мога да убия някого в твоя чест.

— Какво би правил изобщо в един цивилен живот, Уили?

— Не знам. Не съм се замислял особено за това.

— Преди сто години вероятно щеше да бъдеш гангстер на Запад. Преди четиридесет години — вьоръжен контрабандист на алкохол в Чикаго. Сега наистина не ти остава нищо друго, освен армията.

Усмивката на Гроув застина, но не изчезна. Излезе иззад бюрото и се приближи към прозореца. Загледан в оживената улица долу, той каза:

— Може би си прав, наистина не знам. Знам само, че през целия си живот досега съм убил петдесет и двама души, добро средно постижение. Повечето от тях съм гледал право в очите, преди да ги застрелям. Неколцина съм убил в гръб, както щеше да стане за малко с онзи руснак миналата седмица.

— Можеше да предизвикаш война.

— Да, един ден може и да го направя. Ако имах власт да... — И Гроув спря, без да довърши мисълта си.

— Не всички са като тебе — отбеляза Контрел. — И слава богу.

— Но достатъчно много са на моя страна. И достатъчно много знаят, че армията значи война, а войната значи смърт. Това е неизбежно, каквото и да се прави.

Контрел погледна полковника с побелелите коси и си спомни за капитана, с когото беше разговарял в бара малко преди това. Може би имат право. Може би той мисли погрешно. Нима беше пропилял целия

си живот в името на една невъзможна мечта за армия без война или убийства?

— Въпреки това поддържам възгледите си — заяви той.

— На добър час, майоре.

След около седмица Контрел разбра, че един руски пазач е бил убит на стената при престрелка със западногермански полицаи. Според една от версиите някакъв американски офицер бил изстрелял лично фаталния куршум, но Контрел нямаше възможност да провери достоверността на този слух.

5 април 1969 г.

Беше денят преди Великден във Вашингтон — един град, изпълнен с приятно очакване под топлите лъчи на пролетното слънце. Коридорите на Пентагона бяха още по-пуста от обикновено в съботен ден и само в един кабинет в западната част на сградата се развиваше дейност. Генерал Уилъби Максунг Гроув, току-що назначен за председател на Съвета на началник-щабове, се местеше в новия си кабинет.

Полковник Контрел го завари наведен над едно чекмедже на бюрото си да разпределя на подходящо място съдържанието на обемиста папка. Гроув вдигна поглед, леко изненадан от появата на неочаквания си съботен посетител.

— А... Контрел, нали? Не съм те виждал от години. Полковник? Напредваш.

— Не така бързо като тебе, генерале.

Гроув се усмихна, приемайки тези думи като вид поздравление.

— Сега съм на върха. Добро място за мъж на моята възраст. Цялата ми коса побеля, но се чувствавам добре. Променил ли съм се, полковник?

— Ще те позная навсякъде, генерале.

— Предстои ми много работа, дяволски много. Чаках и се трудих през целия си живот, за да стигна до този пост, и най-последно го имам. Новият ни президент обеща да ми даде пълна свобода на действие във външната политика.

— Предполагам, че ще го направи — отвърна Контрел тихо. — Имаш ли вече някакви планове?

— През целия си живот съм имал планове. — Гроув се обърна на въртящия се стол и се загледа съсредоточено през прозореца към далечния град.

— Ще им покажа какво може да направи една армия.

Полковник Контрел прочисти гърлото си.

— Знаеш ли, Уили, за подобно нещо, изглежда, са нужни повечето години от един живот, но в крайна сметка ти ме убеди, че понякога да убиваш е наистина необходимо.

— Е, щастлив съм да чуя, че си стигнал до...

Генерал Гроув се завъртя обратно на стола си и в този миг Контрел стреля в лявото му слепоочие.

Известно време след като го направи, Контрел продължи да се взира в тялото, почти без да чувства, че пръстите му се бяха огънали под тежестта на оръжието и то се беше изхлузило от тях. Една-единствена мисъл изпълваше съзнанието му. Как въобще би обяснил всичко на военния съд?

[1] Немски фелдмаршал, командувал германските сили в Сев. Африка. — Б.р. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.